

Stockholm 11 november 2020

Till
Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.sof@regeringskansliet.se

YTTRANDE

Översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen Betänkande av LSS-utredningen (SOU 2018:88)

RBU

Riksförbundet för Rörelsehindrade Barn och Ungdomar (RBU) är en organisation som främst inriktar sig på barn- och familjefrågor. Förbundets medlemmar är barn och ungdomar med funktionsnedsättning och deras familjer. Förbundet har ca 10 000 medlemmar. Förbundet, som grundades 1955, företräder familjer med barn och unga med bland annat cerebral pares (cp), flerfunktionshinder, muskelsjukdomar och ryggmärgsbräck.

Sammanfattning

RBU avstyrker utredningens förslag i dess helhet.

Utredningens förslag är genomgående dåliga. De genomsyras av det besparingsdirektiv som utredningen haft. Syftet har varit att minska statens kostnader för personlig assistans. Utredningens förslag går ut på att kraftigt begränsa den personliga assistansen då kostnaderna för insatsen skall minska. Av utredningens förslag går inte att se hur insatserna inom LSS kan bli bättre anpassade för dem som behöver insatserna samtidigt som besparingar ska genomföras för de som är berörda av insatserna. Tvärtom så innebär utredningens förslag i sin helhet en kvalitetsförsämring av de flesta insatser och en försämring för de allra flesta som idag omfattas av LSS.

Många av RBU:s medlemmar är oroade över framtiden. Kraftiga inskränkningar i den personliga assistansen för barn och unga skulle få mycket långgående negativa konsekvenser och innebära en stor risk för att barn med omfattande funktionsnedsättning inte skulle kunna bo kvar hemma. Vuxna med omfattande funktionsnedsättningar riskerar att inte kunna bo i egen bostad, utan tvingas till boende på institution.

Syftet med LSS är att den enskilde ska få möjlighet att leva som andra. Lagen skall främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet för personer med omfattande funktionsnedsättningar. Verksamhet inom LSS skall vara grundad på respekt för den enskildes självbestämmanderätt och integritet. Den enskilde skall i största möjliga utsträckning ges inflytande och medbestämmande över insatser som ges. Utredningens förslag genomsyras inte av LSS intentioner. Tvärtom så strider utredningens förslag mot LSS intentioner och de svenska funktionshinderpolitiska målen. Förslagen strider även mot Barnkonventionen, som numera är svensk lag. Enligt Barnkonventionen har barn med funktionsnedsättning bland annat rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv samt hjälp att aktivt delta i samhället. Förslagen strider vidare mot Funktionshinderkonventionen och rätten till ett självbestämt liv och att ingå i samhällsgemenskap.

RBU är således mycket kritisk till LSS-utredningens betänkande om en översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen. RBU anser att utredningens förslag är skamligt och måste stoppas. RBU avstyrker utredningen i dess helhet.

RBU lämnar i förevarande yttrande synpunkter på de förslag som till största del berör RBU:s medlemmar, dvs barn och unga. Synpunkter lämnas även på de förslag som regeringen inför remitteringen av utredningens betänkande har slagit fast inte ska genomföras, dvs förslagen om nya kommunala insatser för barn under 16 år och för personer med assistans för tillsynsbehov tillika utredningens förslag om att begränsa assistansen genom en timschablon om 15 timmar per vecka.

Regeringens besked är såklart mycket positivt. Men det blir lite märkligt att förslagen går ut på remiss trots regeringens besked om att de inte ska genomföras. Hela utredningen bygger ju på att begränsa statens kostnader för assistansen och ersätta dessa med andra nya insatser i kommunal regi. De förslag som enligt regeringen inte ska genomföras, och därmed inte behöver kommenteras, står för en stor del av dessa besparingar för staten. RBU väljer att lämna synpunkter även på dessa förslag, se nedan.

Utredningens kvalitet

RBU anser att utredningen håller dålig kvalitet. Förslagen tar avstamp i ett besparingsdirektiv, som genomsyrar hela utredningen. De förslag som utredningen lägger fram begränsar en grupp människors rättigheter på ett ovärdigt och oacceptabelt sätt. Förslagen är många gånger mycket dåligt utredda och visar på stor okunnighet om livssituationen för människor med funktionsnedsättning. Förslagen grundar sig inte på kunskap om verkliga förhållanden. Resonemang kring hur utredningen kommer fram till ett förslag saknas många gånger eller är alltför grunda. Det saknas konsekvensanalys. Det går som ovan anförs inte att se hur utredningens förslag medför att insatserna inom LSS är tänkta att bli bättre anpassade för dem som behöver

insatserna samtidigt som kraftiga besparingar ska genomföras. Tvärtom så innebär utredningens förslag i sin helhet en försämring för de allra flesta som idag omfattas av LSS.

Synpunkter på utredningens förslag

RBU:s remissyttrande lägger fokus på de utredningsförslag som berör våra medlemmar, dvs förslag som rör barn och unga. Utifrån denna utgångspunkt ger vi i det följande våra synpunkter på några av förslagen.

5. Bostaden

Utredningen ger förslag på en ny LSS-insats: **Personlig service och boendestöd**. Den nya insatsen skall enligt utredningens förslag innehålla olika typer av stöd och ges till barn, unga och vuxna med omfattande funktionsnedsättningar som är i behov av vardagsstöd i sin bostad. Enligt utredningen skall insatsen syfta till att i högre grad än idag göra det möjligt för dem som har rätt till insatser enligt LSS att välja vilken form av boende de önskar.

Det finns idag helt klart ett hjälpbehov i vardagen för de barn och unga som inte beviljas eller som har förlorat rätten till personlig assistans. Men RBU ser en fara i att den nya insatsen kan användas av kommunerna istället för att bevilja personlig assistans. RBU menar att det vore bättre att ge den enskilde rätten till personlig assistans istället. Personlig assistans är helt klart den insats enligt LSS som är bäst lämpad att ge stöd till barn och unga i vardagen för att de skall kunna växa upp hemma. Det är den bäst lämpade stödinsatsen för att kunna välja hur man vill bo. RBU är kritisk till förslaget och menar att det istället vore bättre om dessa barn och unga kunde omfattas av insatsen personlig assistans.

Det är oklart hur insatsen skulle fungera i verkligheten. Det går exempelvis inte att utläsa av förslaget vem det är som ska komma hem till barnen i bostaden eller ta med dem på fritidsaktiviteter. De barn som kommer ifråga för insatsen har många gånger mycket specifika behov av hjälp och stöd. Barn med funktionsnedsättning kan ha svårt med tal och kommunikation, det är vanligt hos exempelvis barn med utvecklingsstörning och autism. Det finns barn med utåtagerande beteende. Många frågor uppstår: Är det tänkt att personal från den kommunala hemtjänsten, anställda hos kommunen, ska motivera och aktivera barnen i bostaden, ledsaga barnen till simhallen, utföra egenvård och tillse att barnen kan gå på olika fritidsaktiviteter? Eller menar utredningen annan personal med annan kompetens? Är det tänkt att barnet och familjen ska kunna välja vem som skall ge stödet? Vilket inflytande ska familjen och barnet ha över vilket stöd som ska ges? Hur mycket hjälp ska barnet få och vem ska bedöma detta? Hur ska det fungera i verkligheten? Hjälpbehov för barn med funktionsnedsättning går inte att jämföra med exempelvis äldres behov av hemtjänst. Hemtjänst för äldre handlar om att ge hjälp i form av punktinsatser för exempelvis

matinköp, städning och promenader, det är ju inte alls detsamma som stöd till barn med funktionsnedsättning.

Förslaget personlig service och boendestöd kan fylla ett behov av hjälp som idag saknas men det uppstår som ovan anförs många frågor om hur insatsen är tänkt att fungera i praktiken för barn med funktionsnedsättning. Utredningen ger inga svar.

RBU ser en mycket stor risk i att denna insats skulle komma att användas av kommunerna istället för att bevilja personlig assistans. Det finns många frågor kring förslaget och särskilt för hur det skulle fungera för barn och unga. Det går inte att utläsa av förslaget.

Det finns ju redan en bra insats – assistans – som, om den beviljas, ger det stöd och möjlighet till självständighet och delaktighet som LSS stipulerar. Personlig assistans tillgodoser mångsidiga och komplexa behov i en sammanhållen insats, som är komplicerade att tillgodose på andra sätt. Insatsen ger den enskilde möjlighet att vara huvudperson i sitt eget liv.

Rätt utformad är den personliga assistansen en överlägset kostnadseffektiv insats och tillgodoser de individuella behoven för den enskilde. Insatsen personlig assistans ger en mycket träffsäker och kvalitativ insats. Den politiska ambitionen borde vara att fördjupa, utveckla och bredda den personliga assistansen att rymma fler stödbehov än idag. Både för en högre livskvalitet och enklare vardag för den enskilde, men också för stora samhällsekonomiska besparingar för stödinsatser som nu vältrats över på annat ansvar.

Rätten till assistans skall istället återupprättas.

RBU avstyrker förslaget.

6. Barn och familjer

RBU delar utredningens bedömning att avlösarservice inte bör begränsas till hemmet. Insatsen skulle kunna fylla en viktig roll även utanför hemmet, exempelvis som stöd vid olika fritidsaktiviteter.

Vi delar också utredningens bedömning att åldersgränsen 12 år för insatsen korttidstillsyn bör justeras, så den överensstämmer med skolålder, så att fler unga får tillgång till insatsen.

Antalet barn som får del av insatserna korttidstillsyn, korttidsvistelse och boende i familjehem har stadigt minskat under tio års tid, trots att målgruppen med behov av insatsen troligtvis ökat. Samtliga insatser inom LSS som riktar sig till barn och familjer, inkluderat insatsen personlig assistans för barn, är oerhört viktiga för att upprätthålla

målsättningen att alla barn ska få växa upp med sina familjer. Det är oroväckande att flertalet insatser minskar över tid och att utredningen inte analyserat orsakerna till detta.

10. Personligt utformat stöd i det dagliga livet

Utredningen har haft i uppdrag att genom förslag minska kostnaderna för den statliga assistansersättningen. Förslagen från utredningen syftar till att begränsa rätten till personlig assistans, färre personer ska få tillgång till insatsen och de som får tillgång ska få det i betydligt mindre omfattning. Att utredningen haft besparingsdirektiv genomsyrar utredningens samtliga förslag, men särskilt tydligt framgår det av förslagen som rör förändringar inom insatsen personlig assistans.

Utredningen har lagt konkreta förslag som innebär att personlig assistans slopas för barn upp till 16 år och för personer med behov av stöd som kräver ingående kunskap om dem (det s k ”femte grundläggande behovet”). Vidare lägger utredningen förslaget om att den som har rätt till personlig assistans ska beviljas en schablon om 15 timmars per vecka som stöd för andra personliga behov.

Regeringen har förklarat att förslagen enligt ovan inte ska bli verklighet. Trots det har utredningen i sin helhet skickats ut på remiss. RBU får därför avge sina synpunkter på förslagen, se nedan.

Utredningen föreslår att personlig assistans ska vara en insats för personer över 16 år. Barn ska istället hänvisas till en ny kommunal insats, ”personligt stöd till barn” (se synpunkter nedan). Av förslaget framgår att den som är över 16 år ha rätt till personlig assistans om han eller hon på grund av stor och varaktig funktionsnedsättning behöver praktisk hjälp med sin personliga hygien, måltider, klä av och på sig, eller att kommunicera med andra. Det s k femte grundläggande behovet försvinner (se synpunkter nedan), vilket gör att personer som är i behov av till exempel aktiv tillsyn inte längre har rätt till personlig assistans. Utredningen föreslår vidare att termen grundläggande behov inte ska användas i lagen.

RBU delar utredningens bedömning att termen grundläggande behov inte ska användas i lagen.

I övrigt har RBU följande synpunkter på utredningens förslag.

RBU:s synpunkter på förslaget om en ny LSS-insats - ”Personligt stöd till barn” - istället för personlig assistans till barn under 16 år

I utredningen läggs förslaget att barn under 16 år inte ska ha rätt till personlig assistans. Istället föreslås en ny kommunal insats: **Personligt stöd till barn.**

Utredningen har dragit slutsatsen att personlig assistans inte är en ändamålsenlig insats när det gäller stöd till barn med stora och varaktiga funktionsnedsättningar. Utredningen skriver ”för att möta de stora behov av omvårdnad och stöd som finns hos vissa barn som omfattas av LSS föreslår vi en ny insats som i fortsättningen ska ge dessa barn rätt till stöd”. Den nya insatsen är enligt utredningens förslag avsedd för barn upp till 16 år som idag får personlig assistans antingen genom kommunen eller genom statlig assistansersättning.

RBU är mycket kritiskt till förslaget och ställer sig helt oförstående till det. Det är ett mycket dåligt förslag att slopa rätten till personlig assistans för barn.

Det framgår inte av utredningen varför personlig assistans inte skulle vara ändamålsenlig för barn. Av utredningen framgår inte hur den föreslagna insatsen personligt stöd till barn skulle vara bättre anpassad till barn än personlig assistans. Det framgår snarare av utredningens förslag att den nya insatsen är tänkt att vara nästintill identisk med insatsen personlig assistans. Det ser dock ut som om inflytandet över insatsen och över vem som skall anställas inte längre ligger hos barnet och familjen utan flyttas över till huvudmannen. Det är helt klart en försämring för den enskilde.

Många av RBU:s medlemmar har idag insatsen personlig assistans. Personlig assistans hör till en av de allra viktigaste insatserna för barn och unga med funktionsnedsättning. Många av RBU:s medlemmar är djupt oroade och fasar över vad som kan hända om utredningens förslag blir verklighet. Förslaget från utredningen att slopa rätten till assistans för barn under 16 år och istället vill införa insatsen ”personligt stöd” är obegripligt. Utredningen går inte in på detaljer vad gäller den nya insatsen. Av utredningens förslag framgår att det är en kommunal insats. RBU ser utredningens förslag som mycket dåligt. Det finns inte beskrivet vad det nya förslaget ”Personligt stöd” är och vad det ska innehålla. Frågan är hur och om barnets familj kommer att kunna ha inflytande över insatsen. Det framgår inte av utredningen. Förslaget är inte alls konkret. Det går inte att utläsa av förslaget från utredningen vad som är tänkt.

RBU ser istället att insatsen personlig assistans är den insats som bäst ger barn möjlighet att växa upp i sin familj, att få ett personligt anpassat stöd och hjälp, att vara delaktiga och bli självständiga. Insatsen är ett verkligt stöd för familjerna.

Statlig finansiering är enligt RBU en förutsättning för att personlig assistans ska ges till barn med ett stort hjälpbehov. Att ansvaret läggs över på kommunerna innebär 290 tolkningar vad insatsen är. Det blir rättsosäkert. En kommunal insats är sämre än en via staten därför att den är beroende av den kommunala budgeten och kompetensen i kommunen. En del kommuner har pengar och en del har inte pengar. Det blir styrande för vad man får för insatser. Istället för statlig assistans ska kommunerna fatta beslut om andra insatser. Det kan kanske vara ett positivt besked för vissa familjer om man

bor i en generös kommun. Bor man i en generös kommun och får ett bra beslut kan man däremot inte flytta därifrån.

Det finns många exempel från verkligheten där barn som har nekats statlig assistansersättning får ett mycket bristfälligt stöd i sina kommuner. Det ges istället insatser i form av korttidsvistelse och avlösarservice och insatserna hänger inte ihop. Det blir ett "lapptäcke" av insatser istället. Det innebär en återgång till hur det var innan assistansreformen. Det kommer att leda till en ohållbar situation för många familjer. Alltför många barn kommer att tvingas till institutionsliv på barnboenden då familjer inte klarar att ta hand om barnen hemma.

Det är mycket oklart hur utredningens förslag om ny insats, personligt stöd för barn, skulle överträffa personlig assistans i måluppfyllelse och träffsäkerhet. Det ser mer ut som om utredningen har försökt att hitta ett sätt att flytta kostnaderna från stat till kommun i utbyte mot ett statligt övertagande av det som är kvar av den personliga assistansen.

RBU avstyrker förslaget.

RBU:s synpunkter på förslaget om en ny LSS-insats - "Förebyggande pedagogiskt stöd" - istället för personlig assistans för de som har behov som förutsätter ingående kunskaper om den som får stödet:

Utredningen föreslår att stöd för vad som idag anges som behov som förutsätter ingående kunskaper om den som får stödet, det så kallade femte grundläggande behovet, inte ska vara en del av insatsen personlig assistans. Det så kallade femte grundläggande behovet försvinner.

Utredningens förslag är att istället för personlig assistans så ska den som är över 16 år och på grund av stor och varaktig psykisk funktionsnedsättning ha behov av personligt stöd av ett begränsat antal personer som har ingående kunskap om hen och funktionsnedsättningen ha rätt till insatsen **förebyggande pedagogiskt stöd**.

Det innebär att om man till exempel har en intellektuell funktionsnedsättning eller autism, man inte kan tala och över huvud taget har svårt att kommunicera, så kan man inte längre räkna det som ett hjälpbehov som ger rätt till personlig assistans. Det innebär att man inte längre har rätt till en person i sin närhet som förstår en.

Regeringen har som ovan anges inför remissen uttalat att personer med psykiska funktionsnedsättningar, som har ett stödbehov kopplat till detta, ska ha fortsatt rätt till statlig assistansersättning. Att regeringen har avvisat utredningens förslag är såklart

mycket bra. Men att förslaget i sin helhet gått ut på remiss och då RBU:s medlemmar berörs av förslaget så lämnar RBU ändå synpunkter på förslaget.

Förslaget är oerhört illa underbyggt och brister i konsekvensanalys. Utredningens motivering till att ta bort rätten för personer i behov av ingående kunskap är att insatsen inte skulle vara ändamålsenlig och inte ägnad att leda mot LSS mål om delaktighet m m. Det är fullständigt obegripliga slutsatser. Några konkreta brister som ger stöd för slutsatserna kan utredningen inte visa. Tvärtom visar Lex Sarah-anmälningar till IVO att tvångs- och begränsningsåtgärder i mycket högre grad förekommer i gruppboende än inom personlig assistans. I media har på senare tid framkommit flera fall av mycket allvarliga brister och förfärliga förhållanden för enskilda i kommunala boenden.

Utredningens förklaring till och slutsats om att personer med behov av aktiv tillsyn bör få sitt stöd på annat sätt än genom personlig assistans är helt obegriplig. Personlig assistans har ju tvärtom visat sig vara det stöd som bäst av alla ger bästa förutsättningar för människor med dessa behov det trygga och kunniga stöd som gör det möjligt att slippa tvång och begränsningar, ta tillvara förmågor, vara delaktiga och utveckla självständighet.

Utredningens resonemang och slutsats om att insatsen inte kan fungera om den enskilde har en företrädare som ger instruktioner är felaktig och obegriplig. Utredningens slutsats att personer med psykiska funktionsnedsättningar bör få sitt stöd på annat sätt än genom personlig assistans är mycket svår att förstå. Vad skulle det vara för stöd som kan passa bättre än personlig assistans? Stöd som förutsätter ingående kunskap är ju verkligen ett stöd som personlig assistans passar för.

Hur utredningen har tänkt att den nya insatsen "förebyggande pedagogiskt stöd" skall vara bättre än personlig assistans i måluppfyllelse och träffsäkerhet för denna grupp är mycket oklart. Utredningen beskriver insatsen mer utifrån ett vårdperspektiv och inflytandet över stödet flyttas från personen själv till huvudmannen och professionen. Fokus ligger på personalens kompetens och samhällets möjlighet till insyn och kontroll. Utredningen reducerar personen ifråga till ett objekt med begränsade mänskliga rättigheter. Det är som att gå tillbaka i tiden när man läser hur utredningen resonerar kring denna grupp av människors behov av stöd och hjälp. Om utredningens förslag skulle bli verklighet kommer det att innebära en försämring av rättigheter och livsvillkor för många, som skulle fara mycket illa. Redan nu har många personer med behov av ingående kunskap förlorat rätten till statlig assistansersättning. Många har fått ett mycket bristfälligt stöd i sina kommuner. Det kommer att leda till en ökning av institutionsboende.

RBU ser förslaget enbart som ett sätt att flytta över kostnaden från stat till kommun i utbyte mot ett statligt övertagande av det som är kvar av den personliga assistansen.

Det sker på bekostnad av en grupp människor som redan har det svårt. Utredningens förslag handlar bara om besparingar och den grupp som drabbas kommer att vara hänvisad till institutionsboenden. Om förslaget skulle bli verklighet så kommer det att leda till att Sverige återgår till att tvinga människor med omfattande funktionsnedsättningar in i institutionsboenden. Någon möjlighet att utan statlig assistansersättning välja boendeform och leva ett liv som andra återstår då inte.

RBU avstyrker förslaget.

RBU:s synpunkter på förslaget om begränsning av assistans för andra personliga behov:

Utredningen föreslår att den som har rätt till personlig assistans ska beviljas 15 timmar per vecka för andra personliga behov som avser dagligt liv i hemmet, inköp, träning och fritidsaktiviteter i form av en schablon. För andra personliga behov i samband med arbete eller studier, för att delta i samhällslivet eller egenvård ska tid beviljas utöver schablonen om 15 timmar. Beredskap ska inte vara en del av den personliga assistansen.

Förslaget om en schablon om 15 timmar per vecka är helt verklighetsfrämmande. Förslaget innebär att människors behov av assistans inte kan tillgodoses. Det går inte att leva ett fritt och självbestämt liv om endast en del av ens behov tillgodoses. Utredningens förslag visar på en ofattbar okunskap om livsvillkoren för människor med stora funktionsnedsättningar. Förslaget går helt emot det som är meningen med personlig assistans, att kunna leva som andra. Assistansbehovet i tillvaron måste tillgodoses i sin helhet. Det kan inte reduceras till en schablon om 15 timmar per vecka. Personlig assistans är inte samma som att få hjälp från hemtjänsten med olika specifika behov. Personlig assistans är en insats som är tänkt att vara ett sammanhängande stöd för att tillgodose en persons hjälpbehov i vardagen. Hjälpbehov uppstår när som helst och det går inte att planera in allt, vilket heller inte är meningen med personlig assistans. Assistans ska beviljas för allt det som personen inte själv kan utföra på grund av sin funktionsnedsättning. Personer med omfattande funktionsnedsättning behöver insatsen för att kunna leva ett fritt och självständigt liv som andra, utifrån sina behov. Det finns inget behov av närmare reglering för vad assistans ska beviljas för. Lagen kan inte räkna upp alla tänkbara mänskliga behov.

Enligt utredningen visar statistik från SCB att män och kvinnor ägnar ungefär 5 timmar per dygn åt olika former av fritidsaktiviteter. Men för personer med funktionsnedsättning gör utredningen bedömningen att 15 timmar per vecka ska räcka. Hur ska 15 timmar per vecka räcka till alla personliga behov som avser dagligt liv i hemmet, inköp, träning och fritidsaktiviteter? Enligt utredningen så har det flera

fördelar att schablonisera rätten till stöd, ”det förenklar bland annat bedömningen och ökar förutsägbarheten”. Men RBU undrar för vem bedömningen förenklas?

Av utredningen framgår vidare att beredskap inom personlig assistans ska tas över av hemtjänsten. Det är ytterligare ett sätt att slå sönder assistansen om man lägger över beredskap på hemtjänsten. Att beredskap ska omfattas av assistansen är ett politiskt beslut som nyligen har fattats, trots detta föreslår utredningen något annat. Det är dåligt och obegripligt.

Förslaget innehåller så många brister och felaktigheter att det inte går att kommentera det hela. Hela förslaget syftar enbart till att minska antalet timmar personlig assistans. Det är dåligt och går helt emot LSS intentioner om rätten för personer med funktionsnedsättning att leva ett liv som andra.

RBU avstyrker förslaget.

RBU:s synpunkter på förslaget om begränsning av dubbelassistans:

Utredningen föreslår att rätt till personlig assistans som ska utföras av fler än en person endast ska föreligga om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt, genom att bostaden anpassas eller genom användning av hjälpmedel.

RBU motsätter sig förslaget. I vissa situationer är det nödvändigt med två assistenter för att möjliggöra aktiviteter och delaktighet i samhällslivet och för trygghet och säkerhet. Det finns risk för att det blir en alltför restriktiv bedömning när förslaget formuleras som det gör. Det ger utrymme för tolkningar och kan leda till att Försäkringskassan och kommunen fastslår att behovet av dubbelassistans kan tillgodoses på annat sätt men att den enskilde menar att exempelvis hjälpmedel inte fungerar.

RBU avstyrker förslaget.

Sammanfattningsvis:

RBU avstyrker utredningens samtliga förslag kring personlig assistans. Det enda RBU håller med utredningen om är förslaget att termen grundläggande behov inte ska användas i lagen.

11. Ansvarsfördelning mellan stat och kommun

RBU delar utredningens uppfattning att staten ska ha ansvaret för personlig assistans. Att kommunerna skall ha ansvaret för personlig assistans innebär att kommunens ekonomi blir avgörande för om en person beviljas assistans eller inte. Men RBU kan inte acceptera utredningens förslag om att barn under 16 år och personer i behov av

ingående kunskap utesluts från statlig assistansersättning. Ej heller utredningens förslag om en schablon om 15 timmar per vecka för andra personliga behov, se vad som ovan anförts.

14. Ny lag om stöd och service

Utredningen föreslår att Försäkringskassan minst vart tredje år ska följa upp den försäkrades behov av ersättning. RBU delar inte denna uppfattning. Det skapar en otrygghet och innebär en stor påfrestning för den enskilde med en återkommande automatisk omprövning på så vis. För många är funktionsnedsättningen både varaktig och livslång. Det strider mot förvaltningslagen och den tungt rotade principen om gynnande beslut. Det skapar stress och onödig administration hos både enskild och myndighet.

RBU avstyrker förslaget.

Avslutning

För många av RBU:s medlemmar hör personlig assistans till en av de allra viktigaste insatserna inom LSS. RBU:s medlemmar har dessvärre drabbats hårt av en snävare och ständigt pågående försämring av tillämpningen av LSS och reglerna om assistans. Utvecklingen genom rättspraxis är mycket negativ. Många föräldrar vittnar om stora brister i stödet och hjälpen till barnen. De känner djup oro och förtvivlan inför framtiden. De är djupt oroad över hur deras barn ska klara sig den dag de som föräldrar inte orkar eller finns längre. Det är en mycket otrygg livssituation att hela tiden leva med att stödet och hjälpen ska minska eller helt gå förlorad. Det är mycket allvarligt att barns rätt att växa upp i sin familj hotas och att personer med intellektuella funktionsnedsättningar inte längre skall kunna välja var de vill bo eftersom det inte längre är självklart att de har rätt till ett välfungerande stöd från samhällets sida.

I media och bland politiker har fokus legat på fusk och oegentligheter inom assistansen. Många assistansberättigade och deras anhöriga känner sig misstänkliggjorda. För RBU är det självklart att brottslighet ska bekämpas. Oriktigt utnyttjande av vårt välfärdssystem måste såklart beivras. Tillsyn och kontroll måste utformas så att stödet inte hamnar fel. Det är viktigt att se till att stödinsatserna håller tillräcklig kvalitet för att syftet med insatserna uppnås. Men de politiska förslag som hittills lagts synes ha fokuserat på fusk och oegentligheter och att begränsa rätten till personlig assistans för personer med funktionsnedsättning. Mycket litet avser åtgärder från myndighetens sida att komma åt det fusk och den kriminalitet som ibland förknippas med assistansen. Den enskilde i behov av stödet har drabbats hårt av detta.

Insatsen personlig assistans är en mycket träffsäker och kvalitativ insats. Personlig assistans tillgodoser komplexa och mångsidiga behov i en sammanhållen insats,

mycket komplicerade att tillgodose på andra sätt. Insatsen ger den enskilde möjlighet att, liksom andra, vara huvudpersonen i sitt eget liv.

Rätt utformad är den personliga assistansen den insats som bäst tillgodoser de individuella behoven för den enskilde. Den ger både hög livskvalitet och enklare vardag för den enskilde. Den är även ur ett samhällsekonomiskt perspektiv en mycket kostnadseffektiv insats. Att utveckla, bredda och fördjupa insatsen att rymma fler stödbehov än idag borde vara ambitionen för regeringen.

Utredningen leder till en skamlig tillbakagång och nedmontering av rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Den måste stoppas. RBU kräver istället att LSS och assistansrätten återställs och stärks för alla som behöver mycket och kvalificerat stöd i sin vardag.

Stockholm 11 november 2020

Maria Persdotter
Förbundsordförande RBU